

**Keskkonnaministri määruse
„Keskkonnaministri 17. aprilli 2006. a määruses nr 28 „Kaitsealuste seeneliikide
püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” muutmise” eelnõu**

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vastavalt looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) § 10 lõikele 2 võtab ala püsielupaigana kaitse alla keskkonnaminister. Eelnõukohase määrusega muudetakse keskkonnaministri 17. aprilli 2006. a määrusega nr 28 „Kaitstavate seeneliikide püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse eeskiri” (edaspidi *2006. a määrus*¹) moodustatud ühe püsielupaiga piire ja tunnistatakse kaitstava loodusobjekti tüübi muutmise tõttu kehtetuks neli püsielupaika, samuti moodustatakse leht-kobariku, lilla põdramoka ja limatünniku kaitseks kümme uut püsielupaika ja muudetakse osaliselt kehtivat kaitsekorda.

Keskkonnaministeerium (edaspidi *KeM*) edastas 3. veebruari 2011. a kirjaga nr 13-1/504-3 Keskkonnaametile (edaspidi *KeA*) töösse võtmiseks ja ekspertiisi koostamiseks 18. jaanuaril 2011. a MTÜ Puuseen tehtud ettepaneku (edaspidi *2011. aasta ettepanek*²) võtta kaitse alla I kaitsekategooria seente püsielupaigad. Ettepanek hõlmas kokku üheksat uut püsielupaika: kaheksa limatünniku (*Sarcosoma globosum*) ja üks leht-kobartoriku (*Grifola frondosa*) kaitseks. KeA edastas KeMile 28. septembri 2012. a kirjaga nr 15-2.1/12/6245 ettepanekule ekspertiisi (edaspidi *2012. aasta ekspertiis*³) koos lisadega (määruse eelnõu, seletuskiri, piirid, määruse lisad, käskkirja eelnõu) kaitsealuste seeneliikide täiendavate püsielupaikade moodustamise menetluse algatamiseks. Ekspertiisi tulemusel tegi KeA ettepaneku ühe püsielupaiga mittemoodustamiseks (Nulga limatünniku püsielupaik), kuna leiukohta on planeeritud Nulga väike-konnakotka püsielupaik, mille kaitsereežiim tagab ka limatünniku kaitse. Ülejäänud kaheksa püsielupaiga puhul tehti välispiiri korrekture. Ekspertiisi tulemused kooskõlastati Riigimetsa Majandamise Keskusega (edaspidi *RMK*) (RMK kiri 03.09.2012 nr 3-1.12/1263 ja KeA vastas sellele 28. septembri 2012. a kirjaga nr 15-2/12/20721-3) ja tehti seletuskirja sellest tulenevalt mõningad muudatused.

Kuna 2012. aasta ekspertiisi koostamise ajal ei olnud Kiltsi leht-kobartoriku leiukoha kohta hinnangu andmiseks piisavalt andmeid, tellis KeA 2017. aastal MTÜ-lt Puuseen täiendava eksperdiarvamuse (edaspidi *2017. aasta eksperdiarvamus*⁴), mille eesmärk oli hinnata Kiltsi leht-kobartoriku leiukoha seisundit, elujõulisust ja kaitse alla võtmise otstarbekust. 2017. aasta eksperdiarvamus esitatud hinnangu kohaselt on Kiltsi leht-kobartoriku püsielupaiga moodustamine otstarbekas.

KeA analüüsis kavandatavate püsielupaikade piiride ja tzoneeringu otstarbekust 2011. aasta ettepaneku, 2012. aasta ekspertiisi, RMK 2012. aasta arvamuse ja 2017. aasta eksperdiarvamuse

¹ Määrus on leitav www.riigiteataja.ee.

² 2011. aasta ettepanekuga on võimalik tutvuda KeA-s.

³ 2012. aasta ekspertiisiga on võimalik tutvuda KeA-s.

⁴ 2017. aasta eksperdiarvamusega on võimalik tutvuda KeA-s.

alusel, arvestas vahepealsete aastate jooksul toimunud muudatusi looduses ja teadmistes (kaitsealuste seeneliikide leiu- ja seireandmed) ning korrigeeris 2011. aasta ettepanekus nimetatud seitsme püsielupaiga välispiiri (ettepanekus sisaldunud üheksast püsielupaigast on korrigeerimisest välja jäänud Nulga limatünniku ja Mädapea leht-kobartoriku püsielupaik), mille KeA esitas KeMile 16. mail 2018. a (kiri nr 7-16/18/7757, edaspidi *kaasamiseelne ettepanek*⁵). Lisaks esitas KeA kaasamiseelses ettepanekus kaitse alla võtmise ettepaneku kolme uue püsielupaiga kohta: kaks püsielupaika leht-kobartoriku (*Grifola frondosa*) kaitseks (Kasti, Kiltsi) ja üks püsielupaik lilla põdramoka (*Sarcodon fuligineoviolaceus*) kaitseks (Jõempa). KeA tegi kaasamiseelses ettepanekus ka ettepaneku tunnistada kehtetuks neli 2006. aasta määrusega moodustatud kaitsealuse seeneliigi püsielupaika.

KeA esitas 31. augusti 2018. a kirjaga nr 7-4/18/14321 KeM-le keskkonnaministri 2006. aasta määruse muutmise algatamiseks dokumendi „Kaitse alla võtmise ettepanek ja väljatöötamiskavatsus kaitstavate seeneliikide püsielupaikade kaitse alla võtmise, kaitse alla võtmisest keeldumise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise kohta” (edaspidi *KeA 2018. aasta ettepanek*⁶), mille alusel kavandatakse kaitse alla võtta kümme uut kaitstava seeneliigi püsielupaika, kehtetuks tunnistada neli kaitstava seeneliigi püsielupaika, muuta ühe kaitstava seeneliigi püsielupaiga piire ja muuta osaliselt kaitsekorda. KeM algatas 2006. aasta määruse muutmise menetluse 7. detsembri 2018. a käskkirjaga nr 1-2/18/907.

KeA tuvastas välitöödel, et Rasina mõisa leht-kobartoriku püsielupaiga piirid ei vasta tegelikkusele ja leht-kobartoriku substraadiks olev puu ehk osa Rasina mõisa alleest asub keskkonnaregistri andmetel väljaspool Rasina püsielupaika. Määruse lisa ehk Rasina püsielupaiga kaardi järgi ei ole võimalik üheselt tuvastada, mis on määruse alusel Rasina püsielupaiga läänepiiriks ehk kas piir läheb mööda katastri üksuste piiri, Himmaste-Rasina tee serva või tee telgjoonest mingil kindlal kaugusel. Seetõttu on vajalik piiri korrigeerimine määruse muutmise teel. Selleks edastas KeA 11. novembril 2019 Põlva Vallavalitsusele ja Maanteeametile kui maaomanikele vastavasisulise ettepaneku. Põlva Vallavalitsusel ja Maanteeametil vastuväited puudusid.

KeA 2019. aasta ettepaneku ning määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud KeA looduskaitse osakonna liigikaitse büroo liigikaitse peaspetsialist Eike Vunk (tel 56 996 334, e-post eike.vunk@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud looduskaitse osakonna liigikaitse büroo juhataja Marju Erit (tel 5649 6373, e-post marju.erit@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud KeA üldosakonna jurist Kristiin Jääger (tel 680 7424, e-post kristiin.jaager@keskkonnaamet.ee), keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee) ja kaardi on kontrollinud Keskkonnaagentuuri eluslooduse osakonna peaspetsialist Kristin Pille (tel 6737580, e-post kristin.pille@envir.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2006. aasta määrusega moodustati 33 kaitsealuse seeneliigi püsielupaika. Vahepeal on kaitse alt välja arvatud:

- kroonliudiku Esivere püsielupaik Lääne maakonnas – keskkonnaministri 27. juuni 2008. a määrusega nr 22 (jõustus 13. juulil 2008. a);

⁵ Kaasamiseelse ettepanekuga on võimalik tutvuda KeA-s.

- liiv-maakeele Lepaaugu püsielupaik Lääne maakonnas – keskkonnaministri 19. detsembri 2017. a määrusega nr 61 (ala läks Nõva looduskaitseala koosseisu) (jõustus 2. jaanuaril 2018. a);
- kuld-soverbielli Suuremõisa püsielupaik Saare maakonnas – keskkonnaministri 4. jaanuari 2018. a määrusega nr 1 (ala läks Suuremõisa lahe looduskaitseala koosseisu) (jõustus 19. jaanuaril 2018. a).

Eelnõuga tunnistatakse kaitstava loodusobjekti tüübi muutmise tõttu täiendavalt kehtetuks järgmised 2006. aasta määrusega moodustatud püsielupaigad:

1. lilla põdramoka Liiva-Putla püsielupaik Saare maakonnas;
2. lilla mütsnarmiku Liiva-Putla püsielupaik Saare maakonnas;
3. võrkheiniku Umminiidu püsielupaik Jõgeva maakonnas;
4. ebe-limanuti Jaluse püsielupaik Rapla maakonnas.

Kehtima jäävad järgmised 2006. aasta määrusega moodustatud püsielupaigad:

1. leht-kobartoriku Väana-Jõesuu püsielupaik Harju maakonnas;
2. leht-kobartoriku Rasina mõisa püsielupaik Põlva maakonnas;
3. krookustoriku Jakobi püsielupaik Võru maakonnas;
4. krookustoriku Ungru püsielupaik Lääne maakonnas;
5. lilla põdramoka Kandla püsielupaik Saare maakonnas;
6. lepa-kärbseseene Mahtra püsielupaik Rapla maakonnas;
7. lehise õõspuraviku Järvelja-1 püsielupaik Tartu maakonnas;
8. lehise õõspuraviku Järvelja-2 püsielupaik Tartu maakonnas;
9. lehise õõspuraviku Järvelja-3 püsielupaik Tartu maakonnas;
10. punajalg-kivipuraviku Kirbu püsielupaik Võru maakonnas;
11. mõru-kivipuraviku Laheva püsielupaik Lääne maakonnas;
12. bloxami punalehiku Sviby püsielupaik Lääne maakonnas;
13. purpur-maakeele Kintsli püsielupaik Valga maakonnas;
14. ebe-limanuti Tsirguliina püsielupaik Valga maakonnas;
15. kuldpiimase riisika Tõrise püsielupaik Saare maakonnas;
16. valge sirmiku Norrkeldi püsielupaik Saare maakonnas;
17. kroonliudiku Raikküla Pakamägi püsielupaik Rapla maakonnas;
18. kroonliudiku Rõkkalu püsielupaik Rapla maakonnas;
19. kroonliudiku Kose nõmm püsielupaik Rapla maakonnas;
20. kroonliudiku Mõisa nõmm püsielupaik Rapla maakonnas;
21. kroonliudiku Lipa püsielupaik Rapla maakonnas;
22. kroonliudiku Laheva püsielupaik Lääne maakonnas;
23. kährikseene Kandle-2 püsielupaik Saare maakonnas;
24. kährikseene Triigi püsielupaik Saare maakonnas;
25. sellerheiniku Järvelja püsielupaik Tartu maakonnas;
26. sellerheiniku Jõempa püsielupaik Saare maakonnas.

Nende püsielupaikade puhul geograafiline asukoht ega piirid ei muutu (v.a kährikseene Triigi püsielupaiga ja Rasina mõisa leht-kobartoriku püsielupaiga piirid, vt seletuskirja punkti 2.5), kuid eelnõukohase määrusega ajakohastatakse püsielupaikade asukohta vastavalt Eesti haldusjaotuse muudatustele. Samuti lisatakse külade nimed, kus püsielupaigad asuvad.

Lisaks moodustatakse eelnõuga leht-kobariku, lilla põdramoka ja limatünniku kaitseks järgmised püsielupaigad:

1. Kasti leht-kobartoriku püsielupaik Saare maakonnas Saaremaa vallas Kasti külas;
2. Kilti leht-kobartoriku püsielupaik Lääne maakonnas Haapsalu linnas Kilti külas;
3. Jõempa lilla põdramoka püsielupaik Saare maakonnas Saaremaa vallas Jõempa külas;
4. Harju-Kolga limatünniku püsielupaik Harju maakonnas Kuusalu vallas Kolga alevikus;
5. Kaagvere limatünniku püsielupaik Tartu maakonnas Kastre vallas Kaagvere külas;
6. Jaamakuusiku limatünniku püsielupaik Põlva maakonnas Põlva vallas Kiidjärve külas;
7. Meeksi limatünniku püsielupaik Põlva maakonnas Röpina vallas Meeksi külas;
8. Voorepalu limatünniku püsielupaik Põlva maakonnas Kanepi vallas Voorepalu külas;
9. Vähkjärve limatünniku püsielupaik Põlva maakonnas Kanepi vallas Piigandi külas;
10. Valtina limatünniku püsielupaik Valga maakonnas Valga vallas Valtina külas.

2.1. Uute püsielupaikade kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

LKS § 7 lõike 1 kohaselt on loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldus selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus.

Eelnõuga võetakse leht-kobariku, lilla põdramoka ja limatünniku soodsa seisundi tagamiseks kaitse alla kümme seni kaitseta elupaika.

Leht-kobartorik, lilla põdramokk ja limatünnik kuuluvad Vabariigi Valitsuse 20. mai 2004. a määruse nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 2 punktide 2, 8 ja 9 kohaselt I kaitsekategooria seeneliikide hulka. LKS § 46 lõike 1 kohaselt arvatakse I kaitsekategooriasse liigid, mis on Eestis haruldased, asuvad väga piiratud alal, vähestes elupaikades, isoleeritult või väga hajusate asurkondadena, ning liigid, mis on hävimisohus, mille arvukus on inimtegevuse mõjul vähenenud, elupaigad ja kasvukohad rikutud kriitilise piirini ja väljasuremine Eesti looduses on ohutegurite toime jätkumisel väga tõenäoline. LKS § 48 lõige 1 sätestab, et kõikide I kaitsekategooria liigi elupaikade kaitse tuleb tagada kaitsealade, püsielupaikade või hoiualade moodustamise kaudu.

Eesti ohustatud liikide punase nimestiku andmetel (eElurikkus) kuuluvad leht-kobartorik ja lilla põdramokk 2008. aasta hinnangu alusel kategooriasse „äärmiselt ohustatud” (*critically endangered*) ning nende arvukus on kõikuv, limatünnik kategooriasse „ohualtid” (*vulnerable*) ja selle arvukus on suurenev.

Vastavalt LKS § 3 lõikele 2 loetakse liigi seisund soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

„Leht-kobartoriku (*Grifola frondosa*) kaitse tegevuskava” (kinnitatud KeA peadirektori 3. oktoobri 2017. a käskkirjaga nr 1-1/17/344) alusel on Eestis teada vaid 12 leht-kobartoriku leiukohta, kus

on keskkonnaregistri andmetel teada kokku 51 kasvukohapuud. Riikliku seire⁶ käigus on pidevalt seiratud viit leiukohta, mis näitab, et kuigi viljakehad ei teki puul alati igal aastal, siis kasvukohapuude hea seisundi korral on leiukoht jätkusuutlik ja püsiv. Soodsa seisundi eelduseks on kõigi teadaolevate leiukohade paiknemine kaitstavatel aladel. Eelnõuga võetakse kaitse alla praegu veel kaitseta Kasti ja Kilti leiukoht. Seejärel jääb kaitseta veel kaks leiukohapuud, mis asuvad eramaade õuealadel Mädapea tammiku lähedal ning kuhu keskkonnaminister jättis 7. detsembri 2018. a käskkirjaga 1-2/18/904 püsielupaiga moodustamise algatamata, kuna õuemaal asuva leiukoha kaitse alla võtmine püsielupaigana pole mõistlik ning otstarbekam on rakendada isendikaitse sätteid. Lisaks on keskkonnaregistris veel üks leiukoht Vabaõhumuuseumi territooriumil, kuid kuna täpsed leiukoha andmed puuduvad (tegu on ajalooliste ebatäpsete andmetega), siis ei ole võimalik leiukoha kaitset tagada.

„Lilla põdramoka (*Sarcodon fuligineoviolaceus*) kaitse tegevuskava” (kinnitatud KeA peadirektori 26. septembri 2017. a käskkirjaga nr 1-1/17/335) alusel on Eestis teada vaid kuus lilla põdramoka leiukohta, mille moodustavad seitse keskkonnaregistri kirjet. Riikliku seire aruanded⁶ näitavad, et kõik leiukohad sobivad praegu liigi kasvuks ja on nende kaitse tagamise korral jätkusuutlikud. Soodsa seisundi eeldus on kõigi teadaolevate leiukohade paiknemine kaitstavatel aladel. Eelnõuga võetakse kaitse alla praegu veel kaitseta Jõempa leiukoht, mis on Eesti kõige suurem ja viljakehade arvu poolest parim leiukoht. Seejärel asuvad kõik teadaolevad leiukohad kaitstaval alal.

Limatünnikul on keskkonnaregistris 5. jaanuari 2018. a seisuga 145 kirjet (keskkonnaregistri kannet), millest 72 on praegu kaitseta. Nendest 145 kirjest moodustub umbes 60 leiukohta üle Eesti. „Limatünniku (*Sarcosoma globosum*) kaitse tegevuskava” eelnõu⁷ alusel on peamised ohutegurid metsamajandus (eriti lageraie) ja pinnase kahjustamine. Kuigi limatünnikul on Eestis arvestatav hulk leiukohti, millest veidi üle poole jääb praegu kaitstavatele aladele, on metsamajanduse suhtes tundliku ja siiski ohustatud liigi soodsa seisundi säilitamiseks vajalik moodustada täiendavad püsielupaigad. Käesolev ettepanek hõlmab seitsme limatünniku kõige esinduslikumat ja leviku mõistes olulisemat leiukohta.

Loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldused LKS § 7 tähenduses ning viimaste vastavus kaitse eesmärgile on täidetud järgmiselt: leht-kobartorik, lilla põdramokk ja limatünnik on ohustatud I kaitsekategooria liigid, mille kõikide teadaolevate elupaikade kaitse tuleb LKS § 48 lõike 1 kohaselt tagada kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega. Nende seeneliikide kaitse-eesmärkide saavutamiseks on vaja tagada elupaikade säilimine ja soodne seisund.

Eeltoodust tulenevalt ja vastavalt eelnõukohaselt muudetava 2006. aasta määruse §-le 1 on leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku **püsielupaikade kaitse alla võtmise eesmärk liigi soodsa seisundi tagamine väljaspool kaitsealasid asuvate elupaikade kaitse alla võtmise kaudu.**

2.2. Püsielupaikade kaitse alla võtmise otstarbekus

⁶ Kaitstavate seeneliikide riikliku seire aruanded on kättesaadavad Keskkonnaagentuurist.

⁷ Limatünniku tegevuskava eelnõuga saab tutvuda KeA-s.

Tulenevalt LKS § 48 lõikest 1 tuleb kõigi I kaitsekategooria liikide (sh leht-kobartorik, lilla põdramokk, limatünnik) elupaikade kaitse tagada kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega. Kuni pindalalise kaitstava loodusobjekti moodustamiseni on LKS § 55 lõike 7 alusel tagatud isendite kaitse (st keelatud on leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku kahjustamine ja hävitamine), kuid see ei ole pikaajalise ja tulemusliku kaitse (liikide soodsa seisundi) tagamiseks piisav. Leht-kobartoriku ja lilla põdramoka kaitse tegevuskava ning limatünniku kaitse tegevuskava eelnõu kohaselt tuleb nende liikide kasvukohtades tagada pikaajaline kaitse LKS § 10 lõike 2 tähenduses kaitse alla võtmise teel.

Käesoleva eelnõuga moodustatavates leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku püsielupaikades on leitud nende ohustatud liikide populatsioonid, mis vajavad soodsa seisundi tagamiseks kaitset majandustegevuse keelu kaudu. Ilma kaitstava ala moodustamiseta ei ole tõenäoliselt võimalik nende jätkusuutlikkust tagada ja nende hävinemine või oluline kahjustamine mõjutaks negatiivselt Eesti vastavate liikide seisundit. Lisaks pole ilma kaitstava ala moodustamiseta võimalik kompenseerida maaomanikele isendikaitsest, näiteks raiekeelust tulenevat kahju.

2.2.1. Kilti leht-kobartoriku püsielupaik

Püsielupaigas asub üks tammetüvi, millelt leiti leht-kobartoriku viljakeha 2011. aastal. Substraadiks on murdunud tamme tüvi, mida ilmselt kahjustati 2012. aastal Ungru oja rekonstrueerimise käigus, kuid mis võib seene kasvuks olla sobilik veel aastakümneid. Ümbruses asub lisaks palju potentsiaalseid substraadiks sobivaid tammesid ja leiukoht on seega jätkusuutlik. Vastavalt leht-kobartoriku tegevuskavale on väga oluline moodustada ala kaitseks püsielupaik. Tegemist on leht-kobartoriku leviku mõttes ühenduslüliliga mandri ja saarte leiukohtade vahel.

2.2.2. Kasti leht-kobartoriku püsielupaik

Püsielupaigas asub üks tamm, millelt leiti leht-kobartoriku viljakeha 2014. aastal ning viljakeha jäänused 2015. veebruaris ja 2018. jaanuaris. Tegemist on vanade tammedega puiskarjamaailmelise väikese alaga, mis piirneb idast madalsooga ja läänest kinnikasvanud niiduga. Püsielupaika kuulub ühe kinnistu piires vanemate tammedega ala, mis kõik on potentsiaalsed kasvusubstraadid. Seega on elupaik heas seisundis, terviklik, samailmeline ja jätkusuutlik, kui seal tagada liigi kaitseks vajalik kaitsekord. Vastavalt leht-kobartoriku tegevuskavale on väga oluline moodustada ala kaitseks püsielupaik.

2.2.3. Jõempa lilla põdramoka püsielupaik

2008. aastal leiti lilla-põdramoka kasvuala, kus on igal aastal leitud viljakehi (kõige rikkalikumalt 2015. aastal, 86 viljakeha). See on teadaolevalt Eesti kõige sobilikum ja veel soodsas seisundis leiukoht, mida ohustab inimtegevus (metsamajandus ja maastikusõit). Pisikese, kuid tervikliku püsielupaiga moodustavad 60–120-aastased sambliku- ja pohlamännikud, mis on läänepoolses

lahustükis kergelt läbi raiatud. Õnneks ei ole leiukohta liialt kahjustatud. Vastavalt lilla põdramoka tegevuskavale on väga oluline moodustada ala kaitseks püsielupaik.

2.2.4. Harju-Kolga limatünniku püsielupaik

2008. aastal leiti limatünniku kasvuala, kus on peaaegu igal aastal leitud viljakehi (kõige rikkalikumalt 2008. aastal, 49 viljakeha). Tegu on heas seisundis kasvukohaga, mis on üks vähestest leiukohtadest Harjumaal ja piisavalt kaugel Lahemaa leiukohtadest, et omada tähtsust limatünniku Eesti populatsiooni leviku ja soodsa seisundi tagamise seisukohast. Ala kaitseks on vajalik moodustada püsielupaik.

2.2.5. Kaagvere limatünniku püsielupaik

Läänepoolse lahustüki limatünniku leiukoht avastati 2005. aastal, kui loendati hinnanguliselt tuhat viljakeha. Väga suurel arvul viljakehi on loendatud peaaegu igal aastal. Idapoolse lahustüki leiukoht avastati 2008. aastal ja suurim viljakehade arv loendati 2015. aastal (235 viljakeha). Tegu on väga elujõulise ja soodsas seisundis leikohaga (70–150-aastased jänesekapsa-, jänesekapsa-mustika- ja jänesekapsa-pohla-männikud, mida ümbritsevad lageraie langid või noorendikud), mis on Tartumaa vähestest leiukohtadest kõige suurem ja elujõulisem ning seega oluline ka limatünniku Eesti populatsiooni leviku ja soodsa seisundi tagamise seisukohast. Lähim limatünniku leiukoht asub umbes 10 km kaugusel. Ala kaitseks on vajalik moodustada püsielupaik.

2.2.6. Jaamakuusiku limatünniku püsielupaik

2008. aastal avastati limatünniku kasvuala, kus on enamikul aastatel viljakehi leitud (kõige rikkalikumalt 2012. aastal, 44 viljakeha). Tegu on heas seisundis kasvukohaga (120–140-aastased lageraie puutumata jänesekapsakuusikud ja -männikud), mis kuulub Eesti ühe olulise ja väga elujõulise limatünniku osapopulatsiooni koosseisu (Taevaskoja piirkond). Kuna ala on kogu ulatuses limatünniku kasvuks sobilik ja seega ka jätkusuutlik, on ala kaitseks vajalik moodustada püsielupaik.

2.2.7. Meeksi limatünniku püsielupaik

2007. aastal avastati limatünniku kasvuala, kus on igal aastal (välja arvatud 2012) leitud suurel arvul viljakehi (kõige rikkalikumalt 2008. aastal, 235 viljakeha). Lähedusest leiti 2012. ja 2015. aastal üksikute viljakehadega kasvukoha laiendused. Tegu on väga elujõulise ja heas seisundis kasvukohaga, mis on üks väheseid limatünniku leiukohtasid Lämmijärve piirkonnas ja on veidi ebatüüpiline – tegu on nooremapoolse kuusikuga (40–50-aastased jänesekapsa-mustika

kuusikud), mille sobilikkus liigi kasvukohaks ajaga tõenäoliselt suureneb. Lähim limatünniku leiukoht asub umbes 10 km kaugusel. Ala kaitseks on vajalik moodustada püsielupaik.

2.2.8. Voorepalu limatünniku püsielupaik

2008. aastal avastati limatünniku kasvuala, kus on igal aastal leitud vaatamata ala väiksusele väga suurel arvul viljakehi (kõige rikkalikumalt 2012. aastal, 323 viljakeha). Tegu on väga elujõulise ja heas seisundis kasvukohaga, mis on oluline ühenduslüli Tartumaa ja Taevaskoja osapopulatsioonide vahel ning seetõttu on sellel oluline roll limatünniku Eesti populatsiooni leviku ja soodsa seisundi tagamise seisukohast. Tegemist on keskealise (40–50-aastase) jänesekapsakuusikuga keset noori, lagedaks raiutud ja muid sobimatuid alasid, mis väärib säilitamist ja mille looduskaitseline väärtus ajaga vaid kasvab. Ala kaitseks on vajalik moodustada püsielupaik.

2.2.9. Vähkjärve limatünniku püsielupaik

2008. aastal avastati limatünniku kasvuala, kust leiti 30 viljakeha (püsielupaiga alumise lahustüki lõunaosa). 2011. ja 2015. aastal leiti vahetust lähedusest veel viljakehi (ülemisest lahustükist 32 viljakeha), 2018. aastal täiendavalt eraldistest 19 (keskmise lahustükk, 5 viljakeha) ja 23 (laiemalt järve põhja-loodeotsas 25 viljakeha). Kogu püsielupaiga mets on väga kõrge looduskaitseliku väärtusega (ligi 100- või üle 100-aastased jänesekapsa ja jänesekapsa-pohla-kuusikud), terviklike lahustükkidena, heas seisundis, elujõuline, limatünniku kasvuks sobilik ja jätkusuutlik. Rekreatiivsetel põhjustel on majandamishuvi alal väiksem. Lähim limatünniku leiukoht asub umbes 9 km kaugusel, seega on tegu ka limatünniku Eesti populatsiooni leviku ja seisundi seisukohast olulise alaga, mille kaitseks on vajalik moodustada püsielupaik.

2.2.10. Valtina limatünniku püsielupaik

2008. aastal avastati limatünniku kasvuala, kus on pooltel aastatel leitud väga suurel arvul viljakehi, arvestades ala väiksust (kõige rikkalikumalt 2015. aastal, 65 viljakeha). Tegu on ühega vähestest limatünniku leiukohtadest selles Eesti piirkonnas ja lähim leiukoht asub umbes 5 km kaugusel. Tegu on limatünniku Eesti populatsiooni leviku ja seisundi seisukohast olulise alaga, mis on limatünnikule väga sobilik ja mille kaitseks on vajalik moodustada püsielupaik.

Kuna LKS alusel rakenduv isendikaitse ei taga kogu sobiliku ja leiukoha soodsa seisundi tagamiseks vajaliku metsaala kaitset, on oluline püsielupaikade piiritlemine lähtuvalt looduslikest oludest ja liigi vajadustest. Seetõttu on oluline püsielupaikade piiritlemine optimaalse ulatusega alal leiukoha ümber soodsas seisundis olevas kasvukohas. Seda saab teha, kui määrata püsielupaik kindlaks LKS § 10 lõike 2 alusel keskkonnaministri määrusega.

Leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku esinduslike ja jätkusuutlike kasvukohtade kaitseks moodustatavad püsielupaigad koosnevad sihtkaitsevööndist (vt täpsemalt püsielupaikade piiritlemise üldpõhimõtteid punktist 2.4.1). Kokku võetakse kaitse alla 39,99 ha uusi püsielupaikasid, sellest 3,41 ha on eramaad (9%) ja 36,58 ha (91%) riigimaad.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitstava loodusobjekti tüübiks on eelnõukohaste alade puhul valitud püsielupaik, sest alade peamised väärtused on konkreetsete seeneliikide kasvukohad, kus tuleb määrusega sätestada piirangud sellises ulatuses ja kaitsekorraga, mis tagavad seeneliikide ja nende kasvukohtade soodsa seisundi.

Kasti leht-kobartoriku püsielupaika jäävad keskkonnaregistri kohaselt väga väikeses ulatuses kahkjaspunase sõrmkäpa, lääne-mõõkrohu ja hariliku porsa leiukohad (III kaitsekategooria). Seega ei ole kavandatavas püsielupaigas teisi selliseid loodusväärtusi, mis põhjendaksid muu kaitstava ala tüübi (nt looduskaitseala) valikut. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks leht-kobartoriku kasvukoha liitmist kaaluda.

Kiltsi leht-kobartoriku püsielupaika jääb keskkonnaregistri kohaselt II kaitsekategooria nahkhiirte leiukoht, mis on kavandatavast püsielupaigast oluliselt suurem. Kavandatav kaitsekord tagab püsielupika jäävas osas nahkhiirte elupaiga kaitse. Seega ei ole kavandatavas püsielupaigas teisi loodusväärtusi, mis põhjendaksid muu kaitstava ala tüübi (nt looduskaitseala) valikut. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks leht-kobartoriku kasvukoha liitmist kaaluda.

Jõempa lilla põdramoka püsielupaika jäävad keskkonnaregistri kohaselt II kaitsekategooria seeneliigi kroonliudiku ning III kaitsekategooria seeneliikide liiv-kampernarmiku ja sellerheiniku leiukohad. Kõikide nende liikide kasvukohtade säilimise tagab lilla põdramoka püsielupaiga kaitsekord. Kuna tegu on lilla põdramoka Eesti kõige esinduslikuma leiukohaga, siis ei ole teiste II ja III kaitsekategooria seeneliikide leidumine piisav põhjendus, et valida muu kaitstava ala tüüp (nt looduskaitseala). Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks lilla põdramoka kasvukoha liitmist kaaluda.

Harju-Kolga limatünniku püsielupaigas ei ole keskkonnaregistri kohaselt teisi loodusväärtusi, mis põhjendaksid muu kaitstava ala tüübi (nt looduskaitseala) valikut. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks limatünniku kasvukoha liitmist kaaluda.

Kaagvere limatünniku püsielupaigas on keskkonnaregistri kohaselt II kaitsekategooria linnuliigi laanerähni ja III kaitsekategooria taimeliigi roomav öövilke leiukohad. Seega ei ole kavandatavas püsielupaigas teisi selliseid loodusväärtusi, mis põhjendaksid muu kaitstava ala tüübi (nt looduskaitseala) valikut. Kõikide nende liikide kasvukohtade säilimise tagab limatünniku püsielupaiga kaitsekord. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks leht-kobartoriku kasvukoha liitmist kaaluda.

Jaamakuusiku limatünniku püsielupaigas ei ole keskkonnaregistri kohaselt teisi loodusväärtusi, mis põhjendaksid muu kaitstava ala tüübi (nt looduskaitseala) valikut. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks limatünniku kasvukoha liitmist kaaluda.

Meeksi limatünniku püsielupaigas on keskkonnaregistri kohaselt III kaitsekategooria laanepüü ja karukolla leiukohad. Seega ei ole kavandatavas püsielupaigas teisi selliseid loodusväärtusi, mis põhjendaksid muu kaitstava ala tüübi (nt looduskaitseala) valikut. Kõikide nende liikide kasvukohtade säilimise tagab limatünniku püsielupaiga kaitsekord. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks leht-kobartoriku kasvukoha liitmist kaaluda.

Voorepalu limatünniku püsielupaigas ei ole keskkonnaregistri kohaselt teisi loodusväärtusi, mis põhjendaksid muu kaitstava ala tüübi (nt looduskaitseala) valikut. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks limatünniku kasvukoha liitmist kaaluda.

Vähkjärve limatünniku püsielupaigas on keskkonnaregistri kohaselt III kaitsekategooria taimeliikide roomav öövilke ja sulgjas õhiku leiukohad. Seega ei ole kavandatavas püsielupaigas teisi selliseid loodusväärtusi, mis põhjendaksid muu kaitstava ala tüübi (nt looduskaitseala) valikut. Kõikide nende liikide kasvukohtade säilimise tagab limatünniku püsielupaiga kaitsekord. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks leht-kobartoriku kasvukoha liitmist kaaluda.

Valtina limatünniku püsielupaigas ei ole keskkonnaregistri kohaselt teisi loodusväärtusi, mis põhjendaksid muu kaitstava ala tüübi (nt looduskaitseala) valikut. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks limatünniku kasvukoha liitmist kaaluda.

Kaitsealuste seeneliikide püsielupaigad on üldjuhul suhteliselt väikese pindalaga alad, kus on sobilik sama kaitsekord üksikute erisustega ja puudub vajadus erineva kaitsekorraga vööndite järele.

2.4. Moodustatavate püsielupaikade välispiirid ja vööndi piirid

2.4.1. Püsielupaiga piiritlemise üldpõhimõtted

Leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku kaitseks moodustatavad, LKS § 10 lõike 2 kohased, looduslikke piire järgivad püsielupaigad koosnevad sihtkaitsevöönditest. Püsielupaikade piiritlemise põhimõtted on esitatud leht-kobartoriku ja lilla põdramoka kaitse tegevuskavas ning limatünniku kaitse tegevuskava eelnõus.

Leht-kobartoriku püsielupaiga piiritlemisel tuleb iga konkreetset olukorda eraldi hinnata, arvestades seejuures võimalust ja otstarbekust piiritleda leiukoht mõne looduses kergesti fikseeritava tunnuse alusel (tee, veekogu). Püsielupaiga suurus peab olema piisav, et tagada liigi elupaiga säilimine pikas perspektiivis. Näiteks on otstarbekas piiritleda püsielupaiga alla ka lähiümbruses olevad nooremad tammed. Arvestada tuleb, et väljaspool püsielupaiga piire ei anna seadus võimalusi reguleerida raieid, ehitustegevust või muid võimalikke ohutegureid lähtuvalt

liigikaitselistest eesmärkidest. Seetõttu peab analüüsima võimalikke ohutegureid ja nende mõju liigi leiukohale. Kogu kaitset vajav kasvukoht peab olema võetud kaitse alla.

Leht-kobartoriku substraadiks on enamasti elusate vanade tammede juured (näivald maapinnal), kuid pärast puu surma võib seen jätkata veel kasvamist. Sõltuvalt leiukohast võib seen kasvada ühe või mitme tamme all. Püsielupaiga piiritlemisel määrati ala koosseisu võimalikult terviklik tammedega ala, kus leiduks ka võimalikke substraadipuid, et tagada leiukoha jätkusuutlikkus.

Lilla põdramoka püsielupaiga piiritlemisel peab püsielupaik olema piisavalt suur, et tagada liigi säilimine alal ka tulevikus: püsielupaiga vahetus läheduses toimuv inimtekkeline häiring ei tohi halvendada püsielupaiga seisundit. Arvestama peab ka servaeefekti mõju (muutused valgus- ja niiskusrežiimis, puistu liigilises koosseisus). Soovitav puhvertsoon leiukoha ja püsielupaiga piiri vahel on vähemalt 30 m. Iga konkreetset olukorda peab eraldi hindama. Piiritlemisel on soovitatav lähtuda looduses kergesti fikseeritavates piiridest: katastripiirid, teerajad, veekogud, põllupiirid.

Lilla põdramokk kasvab lubjarikkal pinnasel okaspuumetsades, Eestis enamasti vanades loodusmetsades. Jõempa püsielupaiga piiritlemisel määrati ala koosseisu terviklik metsaala 60–120-aastaste sambliku- ja pohlamännikutega.

Limatünniku püsielupaiga piiritlemisel peab püsielupaik olema piisavalt suur, et tagada liigi säilimine alal ka tulevikus ja püsielupaiga piiri vahetus läheduses toimuv inimtekkeline häiring (kuivendus, ehitustegevus jms) ei halvendaks püsielupaiga seisundit. Püsielupaiga piiritlemisel peab arvestama servaeefekti mõju (muutused valgus- ja niiskusrežiimis, puistu liigilises koosseisus). Soovitav puhvertsoon leiukoha ja püsielupaiga piiri vahel on 50 m. Piiritlemisel on soovitatav lähtuda looduses kergesti fikseeritavatest piiridest: metsaeraldised, teerajad, kõlvikute piirid, veekogud.

Limatünnik kasvab enamasti vähese alustaimestikuga keskealistes ja vanades kuusikutes, mõnikord ka männi-kuuse segametsades ja männikutest. Kasvukoha suurus võib olla väga varieeruv ja tithi asuvad need veekogu (kraav, oja, jõgi, järv) läheduses happelistel niisketel liivakatel muldadel sambla sees. Püsielupaikade piiritlemisel määrati ala koosseisu võimalikult terviklik metsaala, mis sobib limatünniku kasvuks. Tihti on tegu veel raiumata metsatükkidega lageraielankide ja noorendike vahel. Limatünniku püsielupaigad asuvad kõik riigimetsas.

Kuna limatünniku püsielupaikade kaitse alla võtmise ettepanek tehti 2011. aastal, siis vaatas KeA püsielupaikade piirid uuesti üle ning võttis arvesse tegevuskava eelnõus esitatud püsielupaikade piiritlemise põhimõtteid, vahepealsete aastate jooksul toimunud muudatusi looduses ja teadmistes ning ajakohast kohapealse olukorra (kasvukoha metsade seisund, keskkonnaregistri kirjed jm) infot.

Püsielupaiga piiride põhjendatuse kontrollimisel ja korrigeerimisel võeti aluseks (prioriteetsuse järjekorras) keskkonnaregister, katastriüksuste piirid seisuga jaanuar 2019, metsaregister seisuga aprill 2018, ETAK-i (Eesti topograafiline andmekogu) andmestik (2019. aasta seis, Maa-amet) ja ortofotod, vajaduse korral kasutati piiritlemisel mõttelisi sirgeid.

2006. aasta määrusega moodustatud püsielupaikade piire ei muudetud (välja arvatud punktis 2.5 nimetatud Triigi kährikseene püsielupaiga puhul).

Eelnõukohase määrusega kaitse alla võetavad püsielupaigad piiritleti eelkirjeldatud elupaiganõudlustest ja konkreetsete alade eripärast lähtudes, et püsielupaiga välispiir oleks looduses võimalikult hästi tuvastatav. Võimaluse korral lähtuti katastripiiridest või looduses olevatest joonobjektidest (kraavid, sihid), kasutati ka metsaeraldiste alusel tõmmatud mõttelisi sirgeid. Käänupunktide märkimisel on kasutatud meetermõõdustiku ristkoordinaate geograafilisel kujul.

2.4.2. Kasti leht-kobartoriku püsielupaiga piiride kirjeldus

Kasti leht-kobartoriku püsielupaik asub Saare maakonnas Saaremaa vallas Kasti külas.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgevad mööda katastripiire, kiviaeda, kusjuures kiviaed jääb püsielupaiga koosseisu, ja mõttelisi sirgeid. Püsielupaik koosneb ühest lahustükist, mis on terviklik vanade tammedega puiskarjamaailmeline väike ala madalsoo ja kinnikasvanud niidu vahel.

Mõtteline sirge kulgeb

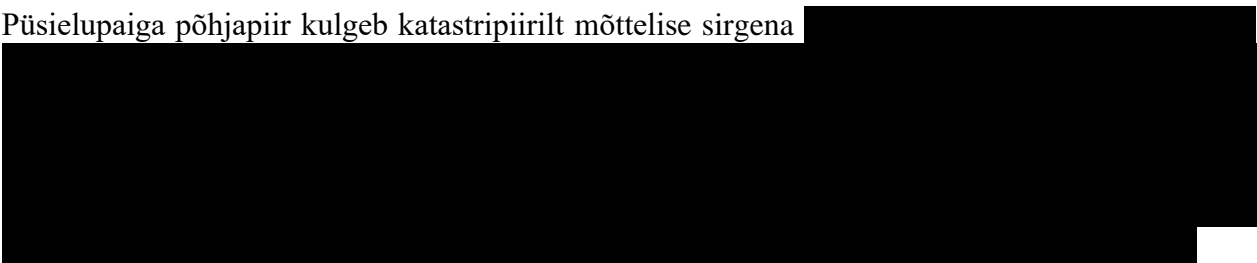
Püsielupaiga pindala on 0,7 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja eramaal.

2.4.3. Kiltsi leht-kobartoriku püsielupaiga piiride kirjeldus

Kiltsi leht-kobartoriku püsielupaik asub Lääne maakonnas Haapsalu linnas Kiltsi külas.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgevad mööda katastripiire, metsateed ja mõttelisi sirgeid. Püsielupaik koosneb ühest lahustükist, kuhu jäävad vähemalt 100-aastased erinevad metsad, kus kõikjal kasvab leht-kobartoriku jaoks potentsiaalseid kasvusubstraate (tammesid).

Püsielupaiga põhjapiir kulgeb katastripiirilt mõttelise sirgena

Püsielupaiga pindala on 1,79 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja riigimaal.

2.4.4. Jõempa lilla põdramoka püsielupaiga piiride kirjeldus

Jõempa lilla põdramoka püsielupaik asub Saare maakonnas Saaremaa vallas Jõempa külas.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgevad mööda katastripiire ja nendevahelisi mõttelisi sirgeid. Püsielupaik koosneb kahest lahustükist, mille vahel on avalikus kasutuses olev Kärla–Sauvere tee. Püsielupaika jäävad 60–120-aastased sambliku- ja pohlamännikud, mis on enamasti raiest puutumata ja moodustavad kompaktsed üheilmelise metsatuka.

Idapoolne lahustükk jääb tervenisti [REDACTED]

Püsielupaiga pindala on 2,72 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja eramaal.

2.4.5. Harju-Kolga limatünniku püsielupaiga piiride kirjeldus

Harju-Kolga limatünniku püsielupaik asub Harju maakonnas Kuusalu vallas Kolga alevikus.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgeb idaosas mööda katastripiiri, lõunaosas mööda elektriliini trassi (10 m elektriliinist), lääneosas mööda sihiserva (sihi telgjoonest 2 m kaugusel) ja põhjaosas mööda teeserva (tee telgjoonest 5 m kaugusel). Püsielupaik koosneb ühest lahustükist, mis moodustab 70–130-aastaste jänsekapsa-pohla-männikutega tervikliku ja üheilmelise limatünniku kasvuks sobiliku metsaala tiheasustuse ja tee vahel. Püsielupaik jääb tervenisti [REDACTED]

Püsielupaiga pindala on 2,73 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja riigimaal.

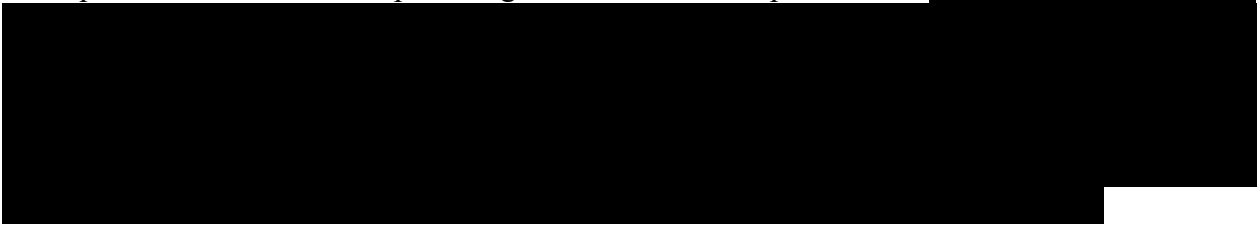
2.4.6. Kaagvere limatünniku püsielupaiga piiride kirjeldus

Kaagvere limatünniku püsielupaik asub Tartu maakonnas Kastre vallas Kaagvere külas.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgevad mööda katastripiire, teid ja mõttelisi sirgeid. Püsielupaik koosneb kahest lahustükist, kuhu jäävad 60–120-aastased metsad, mida ümbritsevad lageraied või noorendikud. Tegemist on kompaktsed ja üheilmeliste limatünniku kasvuks sobilike vanametsa tükkidega.

Idapoolse lahustüki lõuna- ja läänepiir kulgevad mööda katastripiire. Põhjapiir kulgeb mööda teeserva nii, et tee jääb püsielupaigast välja, käänupunktini koordinaatidega [REDACTED]

Läänepoolse lahustüki lõunapiir kulgeb mööda katastripiire kuni

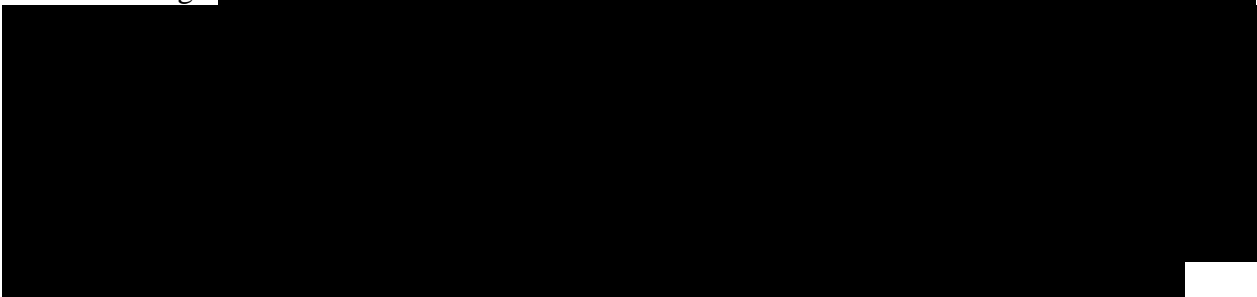
Püsielupaiga pindala on 10,76 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja riigimaal.

2.4.7. Jaamakuusiku limatünniku püsielupaiga piiride kirjeldus

Jaamakuusiku limatünniku püsielupaik asub Põlva maakonnas Põlva vallas Kiidjärve külas.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgevad mööda kraavi ja elektriliini kaitsevööndi serva ning mõttelisi sirgeid. Püsielupaik koosneb ühest lahustükist, kuhu on määratud ümbruskonna viimane lageraiest puutumata vana mets (120–140-aastased kuusikud). See moodustab väikese tervikliku ja üheilmelise limatünniku kasvuks sobiliku metsaosa, mida ümbritsevad lageraie langid ja noorendikud.

Püsielupaiga edelapiir kulgeb 2 m kaugusel teekraavi telgjoonest ning edasi käänupunktist koordinaatidega

Püsielupaiga pindala on 5,99 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja riigimaal.

2.4.8. Meeksi limatünniku püsielupaiga piiride kirjeldus

Meeksi limatünniku püsielupaik asub Põlva maakonnas Räpina vallas Meeksi külas.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgeb põhjaosas mööda teekraavi serva nii, et kraav jääb püsielupaigast välja (kraavi telgjoonest 2 m kaugusel), idaosas mööda katastripiiri ja selle mõttelist pikendust teekraavi servani, lääne- ja lõunaosas mööda (metsaeraldise järgivaid) mõttelisi sirgeid käänupunktiga koordinaatidega . Püsielupaik koosneb ühest lahustükist, kuhu on määratud terviklik ja kompaktne limatünniku kasvuks sobilik metsaosa. Praegu keskealine mets (40–50-aastane kuusik) on veidi ebatüüpiline, kuid olnud liigi jaoks väga sobilik ja jätkusuutlik, mistõttu kasvukoha sobilikkus ajaga vaid suureneb. Ala on piiratud lõunast

lageraie langiga ja idast limatünniku kasvuks sobimatu metsaosaga. Püsielupaik jääb tervenisti

Püsielupaiga pindala on 9,46 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja riigimaal.

2.4.9. Voorepalu limatünniku püsielupaiga piiride kirjeldus

Voorepalu limatünniku püsielupaik asub Põlva maakonnas Kanepi vallas Voorepalu külas.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgevad mööda teeserva ja mõttelisi sirgeid. Püsielupaik koosneb kahest lahustükist, kuhu kuuluvad keskealised metsad (40–50-aastased kuusikud) on veidi ebatüüpilised, kuid on olnud liigi jaoks väga sobilikud ja jätkusuutlikud, mistõttu kasvukoha sobilikkus ajaga vaid suureneb. Ala on läänest piiratud lageraie lankidega ja põhjapoolt teega.

Põhjapoolse lahustüki lääne-loodepiir kulgeb mööda mõttelisi sirgeid (metsaeraldiste piiride alusel) järgmiste koordinaatidega käänupunktide vahel:

Lõunapoolse lahustüki põhjapiir kulgeb mööda tee serva (2 m kauguselt telgjoonest) järgmiste koordinaatidega käänupunktide vahel:

Püsielupaik jääb tervenisti Kiidjärve metskond piiresse.

Püsielupaiga pindala on 1,01 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja riigimaal.

2.4.10. Vähkjärve limatünniku püsielupaiga piiride kirjeldus

Vähkjärve limatünniku püsielupaik asub Põlva maakonnas Kanepi vallas Piigandi külas.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgevad mööda katastripiire, teeservi, oja kallast ja mõttelisi sirgeid. Püsielupaik koosneb kolmest lahustükist, mis kokku moodustab ühtse ja tervikliku limatünniku kasvuks sobiliku vanametsa ala (ligi 100- või üle 100-aastased kuusikud), mida ümbritsevad järv ja lageraie langid või noored metsad.

Põhjapoolse lahustüki lõunapiir kulgeb mööda tee serva (2 m kaugusel tee telgjoonest) järgmiste koordinaatidega käänupunktide vahel:

[REDACTED]

Keskmise lahustüki lääne- ja põhjapiir kulgeb mööda tee serva (2 m kaugusel tee telgjoonest) järgmiste koordinaatidega käänupunktide vahel: [REDACTED]

Kõige suurema lahustüki läänepiir kulgeb [REDACTED]

Püsielupaik jääb tervenisti Erastvere metskond [REDACTED]

Püsielupaiga pindala on 4,49 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja riigimaal.

2.4.11. Valtina limatünniku püsielupaiga piiride kirjeldus

Valtina limatünniku püsielupaik asub Valga maakonnas Valga vallas Valtina külas.

Püsielupaiga välispiir ja sihtkaitsevööndi piir kulgevad mööda katastripiiri, jõe kallast ja mõttelisi sirgeid. Püsielupaik koosneb ühest lahustükist, mis on väga väike limatünniku kasvuks sobilik metsatükike keset kasvuks mittesobilikke alasid ja lageraie lanki.

Püsielupaiga edela- ja läänepiir kulgeb mööda katastripiiri jõekaldani ja edasi mööda jõekallast (2 m kaugusel Ärna jõe telgjoonest) kuni käänupunktini koordinaatidega [REDACTED]

Püsielupaiga pindala on 0,35 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja riigimaal.

2.5. Püsielupaikade välis- ja vööndi piiride muutmine

2.5.1. Triigi kährikseene püsielupaiga välis- ja vööndi piiride muutmine

2006. aasta määrusega moodustatud Triigi kährikseene püsielupaika jääva [REDACTED] omanik pöördus KeA poole ettepanekuga, et nimetatud kinnistu jääks Triigi püsielupaigast välja. [REDACTED] kinnistust jääb püsielupaika 0,06 ha raiutud metsamaad ja kuna see ei ole kährikseene kasvuks sobilik, siis on mõistlik kinnistu püsielupaiga koosseisust välja

arvata. Kuna 2006. aasta määruse lisast (Triigi kährikseene püsielupaiga kaart) ei ole üheselt aru saada, kas püsielupaiga idapiir kulgeb mööda katastripiire või mitte, siis muudetakse eelnõuga piire. Lisaks on lõunapiir mõistlik panna kulgema mööda kraavi, mille järgi kulgevad ka metsaeraldiste piirid ja mis on looduses väga hästi tuvastatav. 2006. aasta määruse lisas esitatud kaardil on näha, et lõunapiir kulgeb põiki üle kraavi ja järgib vanu eraldiste piire.

Püsielupaiga idapiir kulgeb mööda katastripiiri ja lõunapiir mööda kraavi nii, et piirikraav jääb püsielupaigast välja. Ülejäänud osas püsielupaiga piire ei muudeta. Püsielupaik jääb tervenisti

Püsielupaiga pindala on 1,87 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja riigimaal. Püsielupaiga pindala väheneb 0,09 ha võrra.

2.5.2. Rasina mõisa leht-kobartoriku püsielupaiga välis- ja vööndi piiride muutmine

2006. aasta määrusega moodustatud Rasina mõisa leht-kobartoriku püsielupaiga piirid ei vastanud tegelikkusele ja seene substraadiks olev puu ehk osa Rasina mõisa alleest asub keskkonnaregistri andmetel väljaspool Rasina püsielupaika. Kuna 2006. aasta määruse lisast (Rasina mõisa leht-kobartoriku püsielupaiga kaart) ei ole üheselt aru saada, kas püsielupaiga läänepiir kulgeb mööda katastripiire või mitte, siis muudetakse eelnõuga piire. Püsielupaik tõstetakse läänepoole selliselt, et pindala ei muutu.

Püsielupaiga läänepiir kulgeb mööda Himmaste-Rasina tee serva (tee jääb püsielupaigast välja), põhjapiir tee servast mööda mõttelist sirget kuni käänupunktini koordinaatidega

Püsielupaiga pindala on 0,21 ha, mis kõik asub sihtkaitsevööndis ja munitsipaal- ning riigimaal.“

2.6. Kaitsekord

Eelnõu kohaselt 2006. aasta määruses kehtestatud kaitsekorda oluliselt ei muudeta.

Eelnõukohase § 4 lõigete 1 ja 2 kohaselt kuulub kaitstavate seeneliikide püsielupaikade maa-ala vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele sihtkaitsevööndisse, kus kehtib LKS-s sätestatud sihtkaitsevööndi kaitsekord selle määruse erisustega. Võrreldes kehtiva määrusega ühtlustatakse § 4 lõigete 1 ja 2 sõnastus teistes uuemates kaitse-eeskirjades kasutatud sõnastusega sätete sisu muutmata.

Eelnõukohase § 4 lõike 3 kohaselt on püsielupaigas lubatud:

1. inimeste viibimine, kalapüük, jahipidamine, marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste varumine. Võrreldes kehtiva määrusega lisandub luba korjata seeni ja metsa

kõrvalsaadusi, kuna see tegevus ei kahjusta kaitse-eesmärgiks olevate seeneliikide seisundit. Kaitsealuste seeneliikide korjamine ja kahjustamine on LKS § 55 lõike 7 alusel keelatud;

2. sõidukiga sõitmine teedel, välja arvatud mootoriga sõidukiga sõitmine Kaagvere ja Jaamakuusiku püsielupaigas. Kehtivas määruses on teedel sõidukiga sõitmine lubatud kõikides püsielupaikades. Eelnõuga moodustatavates Kaagvere ja Jaamakuusiku limatünniku püsielupaigas kahjustaks sealsetel väikestel pinnasteedel sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine limatünniku elupaiku, kuna viljakehi on leitud vahetult tee servadest. Mootoriga sõidukiga, näiteks jalgrattaga teel sõitmist ei piirata. Eeldatavasti ei kahjusta teedel mootoriga sõidukiga sõitmine kaitsealuseid seeneliike ega nende kasvukohtasid, maastikul mootoriga sõidukiga sõitmine on keelatud aga tõenäosus on maastiku eripära arvestades ka vähetõenäoline ning rahvaürituste (nt maastikuratastel) korraldamine väljaspool selleks ettevalmistatud kohti on püsielupaikades keelatud;
3. jalgrattaga sõitmine ka radadel, kuna tegevusel puudub oluline negatiivne mõju kaitsealustele seeneliikidele ja seda ei ole mõistlik piirata;
4. punktides 2 ja 3 nimetatud juhtudel sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine järelevalve- ja päästetöödel, püsielupaiga valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevustel, püsielupaiga valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitse-eeskirjaga lubatud tegevusel. Erandid vastavad LKS § 30 lõikes 3 sätestatule, kuid kehtiv määrus neid ei loetle. Põhjendatud on sõidukitega sõitmise lubamine ka kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, et näiteks olemasolevate ehitiste või maaparandussüsteemide hooldus- või hoiutööde tegemisel väljaspool teid oleks võimalik sõidukeid kasutada. Muudel tingimustel pole väljaspool teid sõitmine lubatud, sest see kahjustab taimkatet ja kaitsealuste liikide kasvukohti;
5. telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituste korraldamine selleks ette valmistatud ja püsielupaiga valitseja nõusolekul tähistatud kohas. Kehtivas määruses on need tegevused lubatud kõikjal Ungru krookustoriku püsielupaigas, kusjuures lubatud on kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Eelnõuga lubatakse tegevusi ainult selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas, kuna väljaspool ettevalmistatud kohta võib telkimine, lõkke tegemine või rahvaürituste korraldamine tallamise tõttu oluliselt kahjustada liikide kasvukohti. Rahvaüritusel osaleda lubatud isikute arvu eelnõu kohaselt ei piirata. Ettevalmistatud ja tähistatud kohti on Ungru ja moodustatavas Vähkjärve limatünniku püsielupaigas, kus asub RMK puhkekoht. Väljaspool ettevalmistatud ja tähistatud kohta on telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituste korraldamine keelatud.

Eelnõu § 4 lõike 4 kohaselt on püsielupaiga valitseja nõusolekul lubatud:

1. olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd, välja arvatud Rasina mõisa püsielupaigas. Seda sätet võrreldes kehtiva määrusega ei muudeta;
2. tootmisotstarbeta ehitise püstitamine püsielupaigas paikneva kinnistu tarbeks Rasina mõisa ja Vähkjärve püsielupaigas. Seda sätet võrreldes kehtiva määrusega ei muudeta, lisatakse vaid, et seda saab valitseja nõusolekul lubada ka eelnõuga moodustatavas Vähkjärve limatünniku püsielupaigas. Kuna seal asub aktiivselt ja avalikult kasutatav RMK puhkekoht, võib tekkida vajadus uuendada puhkekoha ehitisi. Muus osas (st ülejäänud püsielupaikades) on ehitise püstitamine keelatud;

3. olemasolevate ehitiste hooldustööd. Kehtivas määruses vastav säte puudub, kuid kuna püsielupaiga valitseja nõusolekul on lubatud kahes püsielupaigas tootmisotstarbeta ehitiste püstitamine, siis on vajalik lubada neid seal ka hooldada;
4. kaitsealuste seeneliikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus, sealhulgas kõigis leht-kobartoriku püsielupaikades, Laheva püsielupaigas, Sviby püsielupaigas ja Kintsli püsielupaigas niitmine kuni 15. juulini ning puu- ja põõsarinde harvendamine tingimusel, et niidetud hein ja raiutud materjal eemaldatakse püsielupaigast hiljemalt kümne päeva jooksul pärast niitmist või raiumist. Kehtivas määruses on niitmine sätestatud vajaliku tegevusena, kuigi LKS § 17 lõikest 1 tulenevalt on vajalike tegevuste sätestamine seotud poollooduslike koosluste aladega. Kuivõrd kaitsealuste seeneliikide püsielupaikades on niitmine seotud nende seeneliikide elutingimuste säilitamisega, tuleb LKS § 30 lõike 4 punkti 7 kohaselt kaitse-eeskirjaga sätestada selle lubamine. Sellised liikide elutingimusi oluliselt muutvad tegevused peavad toimuma valitseja nõusolekul. Tingimus, et püsielupaigas tehtud hooldustööde käigus niidetud hein ja raiutud materjal tuleb eemaldada hiljemalt kümne päeva jooksul pärast niitmist või raiumist, on sätestatud ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 4 lõike 5 kohaselt on püsielupaigas keelatud, arvestades määrusega sätestatud erisusi:

1. majandustegevus;
2. loodusvarade kasutamine ja uute ehitiste püstitamine.

Need piirangud tulenevad LKS sihtkaitsevööndi kaitsekorrast ja kohalduvad ka kehtiva määruse alusel.

Kehtiva määruse kohaselt on püsielupaigas lubatud puidu kokku- ja väljavedu külmunud pinnaselt. Eelnõu kohaselt see tegevus keelatakse ehk eemaldatakse lubatud tegevuste alt. Enamik kaitstavaid seeneliike, mille jaoks on määrusega kehtestatud püsielupaigad, moodustavad viljakehi maapinnal ja seetõttu on oluline hoiduda pinnase kahjustamisest. Pinnases asub seeneliigi levimiseks, paljunemiseks ja säilimiseks oluline seeneniidistik, mis on kahjustuste suhtes tundlik. Puudel kasvavate seente puhul mõjub pinnase kahjustamine halvasti substraadiks olevate puude juurtele ja seeläbi võib halveneda nende seisund. Isegi näiliselt külmunud pinnase korral võib väga raske metsatehnika tekitada olulisi pinnasekahjustusi ja seeläbi kahjustada kaitse-eesmärgiks olevate haruldaste seeneliikide elupaiku ja seisundit. Kehtivas määruses on seetõttu vajalik keelata puidu kokku- ja väljavedu üldiselt. Kuna 2006. aasta määrusega moodustatud ja eelnõuga moodustatavate kaitstavate seeneliikide püsielupaigad on pindalalt väikesed, raied on seal keelatud ning väljaspool püsielupaikasid toimuvate raiete puhul on puidu kokku- ja väljavedu võimalik väljaspool püsielupaikasid, siis ei ole piirangu mõju oluline.

Eelnõu koostamisel hinnati piirangute proportsionaalsust. Eelnõukohased piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku ning nende kasvukohtade soodsa seisundi ning on proportsionaalne saavutatavale efektile. Eelnõuga seatakse kitsendused Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi PS) §-st 31 tulenevale ettevõtlusvabadusele ja §-st 32 tulenevale omandiõigusele. Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on PS §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb PS §-st 53. Tulenevalt PS §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitseaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiollemuse säilimiseks

peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Piirangute seadmise eesmärk on leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku elupaikade kaitse, et tagada liikide soodne seisund Eestis. Abinõud, mis soodustavad eesmärgi saavutamist, on õiguslikult sobivad: leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku kasvukohti kahjustavatele tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa püsielupaikade eesmärkide täitmisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku püsielupaikade regulatsiooni eesmärgi täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid meetmeid. Püsielupaikade alale kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega kaitstavad loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku kasvukohtade säilimine on oluline eesmärk, mis kaalub üle omandiõigusele ja ettevõtlusele seatavad kitsendused.

3. Püsielupaikade kehtetuks tunnistamine

Alates 2006. aasta määruse kinnitamisest on uuendatud ja muudetud paljude kaitsealade piire ja kaitsekorda, mistõttu kehtib mitmes seente püsielupaigas topelt kaitsekord: 2006. aasta määruse ja vastava kaitseala kaitsekord. Selline olukord ei ole mõistlik ja tekitab kehtiva kaitsekorra osas segadust (topelt kaitsekord). Kui kaitseala kaitsekord tagab vastava liigi säilimise alal, siis tuleb püsielupaik kaitse alt välja arvata.

Kokku on kaitse alt välja arvatavate püsielupaikade pindala 22,89 ha.

3.1. Lilla põdramoka Liiva-Putla püsielupaik ja lilla mütsnarmiku Liiva-Putla püsielupaik

Kaks püsielupaika on moodustatud täpselt samades piirides ehk need on kattuvad ja neil on täpselt sama kaitsekord. Lisaks asuvad mõlemad Liiva-Putla looduskaitseala Liiva-Putla sihtkaitsevööndis, mille kaitsekord tagab nii lilla põdramoka kui ka lilla mütsnarmiku kaitse. Kahe püsielupaiga kogupindala kokku 14,78 ha.

3.2. Võrkheiniku Umminiidu püsielupaik

Asub Alam-Pedja looduskaitseala Umminiidu sihtkaitsevööndis, mille kaitsekord tagab võrkheiniku kaitse. Kogupindala 1,92 ha.

3.3. Ebe-limanuti Jaluse püsielupaik

Asub Mahtra looduskaitseala Leva sihtkaitsevööndis, mille kaitsekord tagab ebe-limanuti kaitse. Kogupindala 6,19 ha.

4. Menetluse kirjeldus

Seoses kaitstavate seeneliikide püsielupaikade kaitse alla võtmise, kaitsekorra muutmise ja püsielupaikade kehtetuks tunnistamise ettepanekuga (s.o KeA 2018. aasta ettepanek) teavitas KeA kõiki menetlusosalisi (maaomanikud, omavalitsused, RMK) posti teel või elektrooniliselt (e-postiga) ning andis võimaluse kuni 2. juulini 2018. a esitada arvamusi, ettepanekuid ja vastuväiteid. 13.–14. juunil 2018. a saadeti menetlusosalistele 50 teavituskirja. 11. novembril 2019. a saadeti Rasina mõisa püsielupaiga maaomanikele 2 ettepaneku kirja.

KeA teavituskirjadele vastuseks saadud menetlusosaliste seisukohad, KeA vastused ning otsused on esitatud alljärgnevalt.

Seisukoha esitaja nimi (v.a eraisikute puhul) ja seos kaitse alla võtmise ettepanekuga	Esitatud ettepaneku kokkuvõte	Tulemus
Kinnistu katastritunnusega [redacted] omanik, Vääna-Jõesuu leht-kobartoriku püsielupaiga kaitsekorra muutmise	Ettepanek teha liigiandmete register korda, kuna sellel kinnistul ei ole seent kunagi leidunud. Püsielupaik ei peaks sellele kinnistule ulatuma ja on soov praeguse püsielupaiga piires ehitama hakata.	Selgitati, et 2006. aastal moodustatud püsielupaiga piir on joonistatud selliselt, et kaitstud oleks substraadiks olev puu koos lähiumbrusega ja ka võimalikud substraadid. Püsielupaik peab olema piisav, et väljaspool tehtav tegevus ei kahjustaks kaitseeesmärki. Kuigi leiukoht asub kõrvalmaauksusel, on nendest põhimõtetest lähtuvalt vajalik ka kõnealuse maaüksuse hõlmamine püsielupaika. Seireandmete tulemused näitavad, et kaitse on olnud piisav ja kuna püsielupaigas on säilinud liigile sobilik elupaik, siis piire ei muudeta. Ehitustegevus püsielupaigas jääb keelatuks, kuna kahjustab otseselt kaitseeesmärki.
Kinnistu katastritunnusega [redacted] omanik, Ungru	Ettepanek keelata püsielupaiga piires kokku- ja väljavedu on liiga range,	Selgitati, et kokku- ja väljaveo keelamine on seente kaitse seisukohast väga

Seisukoha esitaja nimi (v.a eraisikute puhul) ja seos kaitse alla võtmise ettepanekuga	Esitatud ettepaneku kokkuvõte	Tulemus
krookustoriku püsielupaiga kaitsekorra muutmine	arvestades, kui suure osa püsielupaik sellest kinnistust moodustab. Üldised küsimused selle kohta, kui tihti leiukohta üle vaadatakse, millal toimub püsielupaikade sihtkaitsevööndite vähendamine ja kas püsielupaigas lubatud telkimine ja lõkke tegemine eeldab ka maaomaniku nõusolekut.	oluline ja kuna püsielupaigad on pindalalt väga väikesed, siis on kindlasti võimalik ümberkaudsete metsade kokkuvedu väljaspool püsielupaikasad. kinnistust moodustab püsielupaik 4,3%. Selgitati riikliku seire toimumist, püsielupaikade ja sihtkaitsevööndite tsoneerimise ja vähendamise põhimõtteid ning kinnitati, et telkimine ja lõkke tegemine toimub ainult maaomaniku nõusolekul keskkonnaseadustiku üldosa seadusest tulenevalt.
Kinnistu katastritunnusega omanik, Laheva mõru-kivipuraviku püsielupaiga kaitsekorra muutmine	Ettepanek lubada kerge metsa- ja põllumajandustehnikaga sõitmine vanadel külateedel kõva maaga, lubada niidukoosluste hooldamiseks sõidukiga sõitmine väljaspool teid, kuna see on vajalik kaitse-eesmärgi säilitamiseks. Kaaluda niitmise ajalise piirangu mõistlikkust ja vajalikkust.	Selgitati, et olemasolevatel teedel on sõidukitega sõitmine nagunii lubatud. Kaitse-eeskirja täiendatakse punktiga, et väljaspool teid on lubatud sõita kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, sh kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks. Niitmise ajaline piirang on praeguste teadmiste kohaselt vajalik ja mõistlik ning seda eeskirjas ei muudeta.
Kinnistu katastritunnusega omanik, Triigi kährkseene püsielupaika kaitsekorra muutmine	Ettepanek jätta see kinnistu püsielupaigast välja, kuna see hõlmab vaid üksikuid ruutmeetreid.	Ettepanek põhjendatud. Kuna kehtiva määruse lisast (Triigi püsielupaiga kaart) ei ole selgelt aru saada, kas kõnealune kinnistu jääb sisse või välja, ja sisulist vajadust kinnistu püsielupaigaga hõlmamiseks ei ole, siis muudetakse Triigi püsielupaiga kaarti ehk määruse lisa.

Seisukoha esitaja nimi (v.a eraisikute puhul) ja seos kaitse alla võtmise ettepanekuga	Esitatud ettepaneku kokkuvõte	Tulemus
RMK ettepanek Jaamakuusiku, Voorepalu ja Vähkjärve limatünniku püsielupaikade moodustamise kohta	Ettepanek arvestada Jaamakuusiku püsielupaiga piiride määramisel rohkem eraldiste piiridega.	Jaamakuusiku püsielupaiga piiritlemisel on mõtteliste sirgete määramisel arvestatud metsaeraldiste piire.
	Ettepanek Voorepalu püsielupaiga piiride määramisel arvata sisse eraldised 3 ja 18 kogu ulatuses. Eraldise 4 osalise püsielupaika määramise tõttu muutub ülejäänud eraldis väikeseks ja majandamine ebaotstarbekaks.	Eraldise 3 ja 18 kogu ulatuses püsielupaiga koosseisu arvamine ei ole põhjendatud, kuna seal ei ole liiki leitud ja piiriks on seatud tee, mis on selge ja looduses nähtav. Eraldist 4 ei ole võimalik välja jätta ega ka põhjendatud kogu ulatuses püsielupaika arvata. Parandati mõtteliste sirgete käänukoha asukohta.
	Ettepanek Vähkjärve püsielupaiga piiri oluliseks muutmiseks: arvata välja lageraielank, hõlmata kogu ulatuses sisse eraldised 27 ja 28, jätta välja eraldis 23.	Vähkjärve püsielupaiga lõunapiir on joonistatud mööda teed, mis on väga selge piir ning eraldiste 27 ja 28 kogu ulatuses püsielupaika arvamine ei ole põhjendatud. Lageraielanki (eraldis 20) ei arvata püsielupaiga koosseisu. 2018. aasta inventuuriandmete põhjal arvati püsielupaiga koosseisu eraldised 23 ja 19 kogu ulatuses ja eraldis 21 selles osas, mis jääb vooluveekogust eraldise 23 poole.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale. Määruse rakendamine aitab säilitada I kaitsekategooriasse kuuluvate leht-kobartoriku, lilla põdramoka ja limatünniku ning nende kasvukohtade soodsat seisundit, mille kaudu säilib looduskeskkonna mitmekesisus.

Looduskeskkonna mitmekesisus tagab omakorda hea ja mitmekesise elukeskkonna säilimise inimestele.

Kaitsealuste seeneliikide püsielupaikade kaitse alla võtmine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Määruse eelnõu kohaselt võetakse kaitse alla kümme uut kaitstava seeneliigi püsielupaika kogupindalaga 39,99 ha, mis kõik kuulub sihtkaitsevööndisse. Püsielupaikade kogupindalast 3,41 ha on eramaad (9%) ja riigimaal 36,58 ha (91%).

Määruse jõustumisega ei kaasne olulist mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, regionaalarengule ega riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele järgmistel põhjustel. Püsielupaikade kogupindala on vaid 39,99 ha, püsielupaigad asuvad väikeste kildudena üle Eesti, need asuvad 91% ulatuses riigimaal ning piirangud kehtestatakse vaid põhjendatud ulatuses ja kaitstavate seeneliikide kaitseks vajaliku kaitsereežimina.

Looduskaitsepiirangute kehtestamisel lähtutakse loodusväärtustest ja nende asukohast. Planeeringud tuleb viia kooskõlla kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Kohalikult omavalitsuselt ei laekunud kaasamise käigus vastuolusid kehtestatud või menetluses olevate planeeringutega, seega KeA-le teadaolevalt vastuolusid planeeringutega ei ole, mistõttu oluline mõju selles küsimuses puudub.

Maaeluministri 22. aprilli 2015. a määruse nr 39 „Natura 2000 erametsamaa toetus” alusel hüvitatakse erametsaomanikele väljaspool Natura 2000 alasid asuvate püsielupaikade sihtkaitsevööndites asuval erametsamaal looduskaitseliste piirangute järgimist. Määruse eelnõu kohaselt on eramaid püsielupaikade sihtkaitsevööndis 3,41 ha. Siin on arvesse võetud sihtkaitsevööndi pindala kogu ulatuses ja välja pole jäetud katastriüksusi, kus metsamaa pindala on alla 0,3 ha (kui neid on), seega võib tegelikkuses toetusõigusliku maa pindala olla arvatust veidi erinev. Riigi kulutused suurenevad eramaade arvamisel püsielupaiga sihtkaitsevöönditesse 110 euro võrra hektari kohta aastas ehk ligikaudu 375 eurot aastas.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt püsielupaiga sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Vastavalt maamaksuseaduse § 5 lõikele 4 esitavad Maksu- ja Tolliametile maamaksukohustuse väljaarvutamiseks vajalikud andmed kohalikud omavalitsused. Maamaksutulu vähenemise summa selgub Maksu- ja Tolliametisse informatsiooni laekumisel. Seoses määruse jõustumisega väheneb esialgse arvestuse järgi:

Haapsalu linna maksutulu ligikaudu 4 eurot aastas;

Kanepi valla maamaksutulu ligikaudu 19 eurot aastas;

Kastre valla maamaksutulu ligikaudu 32 eurot aastas;
Kuusalu valla maamaksutulu ligikaudu 7 eurot aastas;
Põlva valla maamaksutulu ligikaudu 19 eurot aastas;
Räpina valla maamaksutulu ligikaudu 26 eurot aastas;
Saaremaa valla maamaksutulu ligikaudu 7 eurot aastas;
Valga valla maamaksutulu ligikaudu 1 euro aastas.

Kokku väheneb valdade maamaksutulu ligikaudu 115 eurot aastas.

Vastavalt LKS §-s 20 sätestatud tingimustele ja Vabariigi Valitsuse 8. juuli 2004. a määruse nr 242 „Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigi poolt omandamise ja ettepanekute menetlemise kord ning kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks, ning kinnisasja väärtuse määramise kord ja alused” (edaspidi *määrus nr 242*) kriteeriumitele võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Määruse nr 242 § 3¹ lõike 2 kohaselt piirab püsielupaiga sihtkaitsevööndis kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt.

Püsielupaikade pindala eramaal suureneb 3,41 ha võrra, mis kõik on maatulundusmaa sihtotstarbega metsamaa (Saaremaa valla territooriumil). Maa-ameti tehingute andmebaasi alusel on 2017. aastal tehtud tehingute väljavõtte kohaselt metsamaa keskmine hind Saaremaa vallas 3424 eurot/ha. Jõempa lilla põdramoka ja Kasti leht-kobartoriku püsielupaigas asuvate eraomandis olevate katastriüksuste riigile omandamise maksumuseks on hinnanguliselt ligikaudu 11 676 eurot.

Eelnõu kohaselt tzoneeritakse riigimetsa püsielupaikade sihtkaitsevööndisse 36,58 ha. Arvestades Riigimetsa Majandamise Keskuse poolt metskondadele koostatud pikaajalistes metsa majandamise kavades esitatud infot, väheneb puidukasutuse tulu range kaitsega ehk täiendavalt sihtkaitsevööndisse tzoneeritavate kaitstavate seeneliikide püsielupaikade alal kokku hinnanguliselt umbes 5593 eurot aastas.

Määruse eelnõu kohaselt tunnistatakse kehtetuks neli kaitstava seeneliigi püsielupaika, kuid kuna need asuvad looduskaitsealade sihtkaitsevööndites, siis muutuseid maamaksu laekumises, maade riigile omandamises või metsatoetuste taotlemises see ei põhjusta.

Püsielupaiga valitsemiseks ja kaitse korraldamiseks vajalikud kulutused on kavandatud KeM-i ja KeA eelarves.

Vajalike vahendite lisataotlust menetletakse üldises korras riigieelarve koostamise protsessis kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga ja arvestades eelarvelisi võimalusi. Riigieelarve strateegia perioodi jooksul kulude maht oluliselt ei muutu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Maaeluministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Teised ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.